

לימודי מגדר

מבוא

לימודי מגדר מעמידים במרכז הדיון והמחקר את ההווה והחוויה של הזהות המגדרית של נשים וגברים ואת סוגיית המגדר (ההבדלים התרבותיים בין המינים). תחום דיון זה מושתת על הכרתו של המחקר העכשווי בכך שקטגוריית המגדר משפיעה על כל תחומי הפעילות החברתית והתרבותית של האדם, ומהווה עקרון מרכזי בארגון הסדר החברתי.

בבסיס תחום לימודי המגדר עומדת ההבנה כי ה"נשי" וה"גברי" כפי שהם מוכרים ומוצגים, אינם רק תולדה של שוני ביולוגי מהותני, אלא תולדה גם של תהליכים מבניים חברתיים, פוליטיים ותרבותיים משתנים, שיש עניין להכירם ולהבינם וכן לעקוב אחרי דרכי השתנותם והאינטרסים שבבסיסם.

תחום "לימודי המגדר" בודק את הידע הקיים מתוך גישה ביקורתית והוא בין-תחומי במהותו, כאשר האבחנות המגדריות בתחומים השונים שזורות זו בזו ומשפיעות זו על זו. התחום מתייחס לכל שטחי הקיום האנושי, ומתוך כך למכלול המדעים - מדעי הרוח, החברה, היהדות, הטבע והמשפט. כך, למשל, דיון בעיצוב מגדרי של טקסטים ספרותיים מסתמך על הבנת הפסיכולוגיה של האישה ושל הגבר, ועל ניתוח מקומם השונה בחברות שונות. בדומה לכך, הדיון במקומם השונה של הגבר והאישה במערכת ההלכתית נסמך על הבנת מקומם במערכות משפט אחרות, על מקומם בחברה היהודית, על הכרת מערכת המשפט העברית ועל יחס היהדות אליהם. העיסוק במקומן של הנשים בחברה המודרנית עוסק בניתוח חברתי, סוציולוגי, פסיכולוגי, משפטי ובפרשנות תרבותית.

התוכנית ללימודי מגדר מציעה לימודים לתואר שני בשני מסלולים (להלן) וכן לימודים לתואר שלישי.

תנאי קבלה לתואר שני

למסלול המחקרי (עם תזה) - ממוצע של 86% לפחות בתואר ראשון
למסלול שטח (ללא תזה) - ממוצע של 80% לפחות בתואר ראשון
בשני המסלולים תיבחן מועמדותם של מי שאינם עומדים בתנאי הסף על בסיס רקע, המלצות, ואפשרות לראיון אישי.

השלמות

כל התלמידים יחויבו בקורס מבוא לסוציולוגיה (בו יצטרכו להשיג את הציון 80 ומעלה) במידה ולא למדו אותו במסגרת התואר הראשון.

הצגת מועמדות

במקביל לטופסי ההרשמה לאוניברסיטה, יש להגיש לוועדת הקבלה של התוכנית ללימודי מגדר שאלון וטפסי המלצה. טפסים אלו ניתן לקבל באתר האינטרנט:

<http://gender.biu.ac.il>

התכנית

א. התכנית מציעה לימודי תואר שני בשני מסלולים:

1) מסלול א' – כולל עבודת מחקר

המסלול מיועד לסטודנטים/יות הרוצים להרחיב את האופק המחקרי בתחום לימודי המגדר והוא מכשיר את הלומד/ת להבנה עמוקה של הנושא ולכתיבה עבודת תזה.

התכנית המוצעת כוללת 17 שעות שנתיות. היא מורכבת מקורסי ליבה וקורס מתודולוגיה שהם חובה, ומקורסי בחירה מתוך רשימה רחבה של קורסים הניתנים במסגרת התכנית ובמסגרת המחלקות השונות באוניברסיטה. כמו כן, על התלמיד/ה להשתתף בשני סמינריונים ובהדרכת מחקר לתואר שני. במסלול שתי מגמות מחקריות:

1. מגמת הליבה

2. לימודי גבריות

קורסי הליבה והחובה יותאמו לסטודנט/ית בהתאם למגמה.

הצעת מחקר לתזה יש להגיש עד סוף שנה"ל הראשונה ולא יאוחר מסוף סמסטר א' של שנה"ל השנייה.

2) מסלול ב' – "מגדר בשטח" עם פרויקט סיום

המסלול מיועד למעוניינים/ות לעסוק בפעילות חברתית לקידום נשים ומגדר ומשלב בין תיאוריה לבין פרקטיקה ועשייה חברתית בתחום. מסלול זה אינו כולל כתיבת תזה תכנית הלימודים כוללת 20 שעות שנתיות והיא מורכבת מקורסי ליבה, קורסי בחירה, סמינריונים וסדנאות. הקורסים והסדנאות מעניקים ידע תיאורטי נרחב בשילוב עם הבנת שדה הפעולה ורכישת מיומנויות המסייעות לעשייה חברתית בהקשר המגדרי.

בשני המסלולים הלימודים מרוכזים ביום מלא אחד בשבוע. יום הלימודים לשנה א' הוא יום שני ולשנה ב' ומעלה – יום רביעי.

מבנה תכנית הלימודים

1) מסלול א' – עם עבודת מחקר (סה"כ 17 ש"ש):

- א. קורסי ליבה- חובה (6 ש"ש) מטרתם להקנות ידע וליצור בסיס רחב להבנת מהות הדיון המגדרי בדיסציפלינות השונות ובמפגשים ביניהם. מרבית הקורסים הינם סמסטריאליים והם עוסקים בנושאים הבאים: תיאוריות פמיניסטיות, מבוא ללימודי גבריות, תרבות ומגדר, היהדות לאור הביקורת המגדרית. הקורסים הנ"ל נלמדים בשנה א'.
- ב. קורס מתודולוגיה (2 ש"ש): קורס שיטות מחקר איכותניות בגישה פמיניסטית + תרגיל. הקורסים הנ"ל נלמדים בשנה א'.
- ג. קורסי בחירה: ניתן לקחת קורסי בחירה הן בשנה א' והן בשנה ב' מתוך היצע הקורסים במחלקה וכן ממחלקות שונות באוניברסיטה, בהתאם לנושא המחקר לתזה ובכפוף לאישור התכנית ללימודי מגדר.
- ד. סמינריונים (2-3 ש"ש): חובות המסלול המחקרי כוללות כתיבת שתי עבודות סמינריוניות במהלך השנה השניה ללימודי התואר. על הסטודנט/ית לבחור סמינריונים מתוך היצע הסמינריונים בתכנית ו/או באוניברסיטה (בכפוף לאישור התכנית ללימודי מגדר). סמינריון יכול להיות שנתי (2 ש"ש) או סמסטריאלי (1 ש"ש).

דרישות המחלקה לשנת הלימודים התשע"ט

- ה. **אורינות אקדמית לתואר שני (חובה ללא ניקוד):** הקורס מצייד את הסטודנטים/יות בכלים האקדמיים הבסיסיים הנדרשים לכל תלמיד/ת תואר שני, ועוסק בדרכים שונות לאיסוף, עיבוד וייצור של ידע.
- ו. **סדנת מחקר לתואר שני (חובה ללא ניקוד):** הסדנה מעניקה לסטודנטים/יות את הכלים הנדרשים לביצוע מחקר אקדמי ומכשירה אותם/ן לכתיבת הצעת מחקר לתזה. הסדנה נלמדת בשנה"ל הראשונה.
- ז. **כתיבת עבודת המחקר:** העבודה מבוססת על עבודת מחקר של הסטודנט/ית ותכתב בהנחיה אישית של מנחה מתוך המחלקה או ממחלקות אחרות באוניברסיטה. ראה/י תקנון ביה"ס ללימודים מתקדמים בפרק המבוא.
- ח. **מבחן גמר:** בחינת הגמר תתבסס על עבודת הגמר (תזה) ועל הביבליוגרפיה ששימשה בסיס לעבודת המחקר.

2) מסלול ב' – "מגדר בשטח" (סה"כ 20 ש"ש)

- א. **קורסי ליבה חובה (5 ש"ש):** מטרתם להקנות ידע וליצור בסיס רחב להבנת מהות הדיון המגדרי. הקורסים הם: תאוריות פמיניסטיות, מבוא ללימודי גבריות, מגדר ומדינת רווחה והיהדות לאור הביקורת המגדרית. כל קורסי החובה נלמדים בשנה א'.
- ב. **קורס מתודולוגיה (1 ש"ש):** קורס שיטות מחקר איכותניות בגישה פמיניסטית. נלמד בשנה א'.
- ג. **קורסי בחירה:** מתוך הקורסים המוצעים בכל מסלולי התכנית ומגמותיה ובמחלקות השונות באוניברסיטה (בכפוף לאישור התכנית ללימודי מגדר).
- ד. **סמינריונים (1-2 ש"ש):** סמינריון אחד, שנתי או סימטריאלי מתוך היצע הסמינריונים בתכנית או במחלקות אחרות (בכפוף לאישור התכנית ללימודי מגדר).
- ה. **סדנאות התנסותיות (2 ש"ש):** סדנאות מרוכזות המתקיימות בחופשות הסמסטר הן בשנה א' והן בשנה ב'. הסדנאות משלבות תאוריה ופרקטיקה ועוסקות במגוון נושאים בנושאים כגון: כתיבת נייר מדיניות, עבודה עם נערות, אקטיביזם פמיניסטי, אסטרטגיות פעולה בשינוי חברתי וכו' (כל סדנה מקנה 0.5 נקודה, בסה"כ 2 נקודות).
- ו. **פריקט גמר (2 ש"ש):** סמינריון ייחודי למסלול השטח: "מתאוריה פמיניסטית לפרקטיקה ופעולה פמיניסטית". במסגרת זו הסטודנטים/יות יתנסו בעבודה מעשית בארגונים העוסקים בקידום שוויון מגדרי בהיקף של 4-6 שעות שבועיות. הקורס ילווה את פעילות השטח ויקשור אותה לתאוריות רלוונטיות ובסופו יוגש פרויקט הגמר (בהיקף של עבודה סמינריונית) אשר יתבסס על ניתוח ההתנסות המעשית בפרספקטיבה תיאורטית.
- ז. **אורינות אקדמית לתואר שני (חובה ללא ניקוד):** הקורס מצייד את הסטודנטים/יות בכלים האקדמיים הבסיסיים הנדרשים לכל תלמיד/ת תואר שני, ועוסק בדרכים שונות לאיסוף, עיבוד וייצור של ידע.

דרישות בשני המסלולים:

ידיעת שפות

אנגלית לתואר שני.

(פרטים על מבחני המיון, רמות הקורסים שייקבעו והקריטריונים למתן פטור לזכאים – ראה בפרק המבוא).

לימודי יהדות

על-פי הדרישות הכלליות לתואר השני (ראה בפרק המבוא).

ב. לימודי דוקטורט

תנאי קבלה

התכנית פתוחה לסטודנטים/ ות אשר סיימו את התואר השני עם תזה, בציון ממוצע של 86% ומעלה וציון תזה של 90 ומעלה.

הקבלה מותנית בהמלצות אקדמיות, בראיון אישי ובהערכת וועדת הקבלה של התכנית ללימודי מגדר. עמידה בציון הסף אינה מהווה תנאי קבלה אוטומטי!

הצגת מועמדות

במקביל לטופסי ההרשמה לאוניברסיטה, יש להגיש לוועדת הקבלה של התכנית ללימודי מגדר שאלון ושתי המלצות. את הטפסים הרלוונטיים ניתן למצוא באתר האינטרנט:

<http://gender.biu.ac.il>

ועדת הקבלה תדון במועמדותך כאשר יתקבלו אצלנו פריטים אלה וכן ההפניה מהועדה לתואר שלישי, בהמשך לפנייתך אליהם. כל מועמד/ת ללימודי דוקטורט בתכנית יעבור ראיון קבלה עם היועצת האקדמית לתואר שלישי של התכנית.

תוכנית הלימודים

לימודי תואר שלישי כוללים שנת השלמות של קורסי הליבה של התכנית (ראו לעיל) או חלקם (בהתאם לרקע הסטודנט/ית ולהחלטת וועדת הקבלה של התכנית). בסיום השלמות אלה מחויב/ת הסטודנט/ית ב- 7 ש"ש של קורסי בחירה: 6 ש"ש בציון עובר שיינתן על סמך עמידה במטלות בהיקף מצומצם שיוגדרו ע"י המרצים, ו 1 ש"ש בציון מספרי שיינתן על סמך עמידה בכל מטלות הקורס. את קורסי הבחירה ניתן לבחור מתוך היצע הקורסים בתכנית וכן ממחלקות אחרות באוניברסיטה או באוניברסיטאות אחרות וזאת על פי המלצת המנחה ובכפוף לאישור התכנית ללימודי מגדר. בנוסף, מחויב/ת הסטודנט/ית בכתיבת הצעת מחקר ודיסרטציה לדוקטורט ובקורסים שביה"ס ללימודים מתקדמים מחייב כמפורט בחוברת פרטי מידע.

- א. קורסי ליבה חובה (6 ש"ש): מטרתם להקנות ידע וליצור בסיס רחב להבנת מהות הדיון המגדרי בדיסציפלינות השונות ובמפגשים ביניהם. יעסקו הקורסים עוסקים בנושאים הבאים: תיאוריות פמיניסטיות, מבוא ללימודי גבריות, תרבות ומגדר והיהדות לאור הביקורת המגדרית.
- ב. קורס מתודולוגיה (2 ש"ש): קורס שיטות מחקר פמיניסטיות (איכותניות) (הרצאה + תרגיל).
- ד. סדנת מחקר לדוקטורט (חובה ללא ניקוד): הסדנה מקנה את הכלים המדעיים הנדרשים לצורך ביצוע מחקר אקדמי בהיקף של עבודת דוקטורט והיא מכשירה את הסטודנטים/יות לכתיבת הצעת מחקר לדוקטורט. סדנת המחקר לדוקטורט בנויה משני חלקים. החלק הראשון נלמד בסמסטר ב' בשנה"ל הראשונה והחלק השני נלמד בסמסטר א' בשנה"ל השנייה. ההשתתפות בשני חלקי הסדנה הינה חובה.

דרישות נוספות

ידיעת שפות

אנגלית לתואר שלישי.
(פרטים על מבחני המיון, רמות הקורסים שייקבעו והקריטריונים למתן פטור לזכאים – ראה בפרק המבוא).

לימודי יהדות

על-פי הדרישות הכלליות לתואר שלישי (ראה בפרק המבוא).

פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון: 03-5318230

בדוא"ל: gender.studies@biu.ac.il

או באתר האינטרנט: <http://gender.biu.ac.il>

דרישות המחלקה לשנת הלימודים התשע"ט